

→ UN BĒGLU KRĪZE

Pēdējos divos gados Eiropa piedzīvojusi lielāko masu pārvietošanos kopš Otrā pasaules kara. Eiropas Savienībā (ES) ieradušies vairāk nekā miljons bēgļu un migrantu, kuru vairums bēg no kara un terora Sīrijā un citās nemieru pārņemtās valstīs. ES ir saskaņojusi virkni pasākumu, ar kuriem krīzi pārvarēt. Starp tiem — centieni krīzi iznīdēt saknē, kā arī krietni palielināt atbalstu cilvēkiem, kuriem ir vajadzīga humānā palīdzība,

gan ES iekšienē, gan ārpus tās. Tiek veikti pasākumi, lai ES jau nokļuvušos patvēruma meklētājus pārceltu uz citām ES vietām, cilvēkus grūtībās pārmitinātu no kaimiņvalstīm un panāktu to personu atgriešanos, kurām patvērums nepienākas. Ar jaunā robežsardzes un krasta apsardzes dienesta palīdzību ES uzlabo drošību uz robežas, cīnās ar cilvēku kontrabandu un piedāvā cilvēkiem drošas iespējas legāli iekļūt ES.

2016. gada jūlijs

KAS IR BĒGLU KRĪZE?

Daudz neaizsargātu ļaužu ierodas Eiropas Savienībā, meklējami patvērumu. Patvērums ir starptautiska aizsardzība, ko piešķir tiem, kuri pamet savu zemi un nevar atgriezties, dibināti bīdāmie vajāšanas. ES ir juridisks un morāls pienākums aizsargāt grūtībās nonākušos. Dalībvalstīm ir jāizskata patvēruma pieteikumi un jāizlemj, kam pienākas aizsardzība.

Ne jau katram, kas ierodas Eiropā, vajadzīga aizsardzība. Daudzi pamet savu zemi, cenšoties uzlabot dzīves apstākļus. Tādus ļaudis dēvē par ekonomiskajiem migrantiem, un, ja viņiem nav sekmējies nokārtot patvēruma pieteikumu, valstu valdībām ir pienākums tos nogādāt piederības valstī vai citā drošā valstī, kuru tie šķērsojuši.

Tūkstošiem cilvēku ir gājuši bojā jūrā, cenšoties nokļūt ES. Gandrīz 90 % bēgļu un migrantu ir samaksājuši organizētiem noziedzniekiem un cilvēku kontrabandistiem, lai viņus dabūtu pāri robežai. Tos tāpēc sauc par “nelegālajiem” migrantiem, proti, viņi nav iekļuvuši ES ar likumīgiem līdzekļiem.

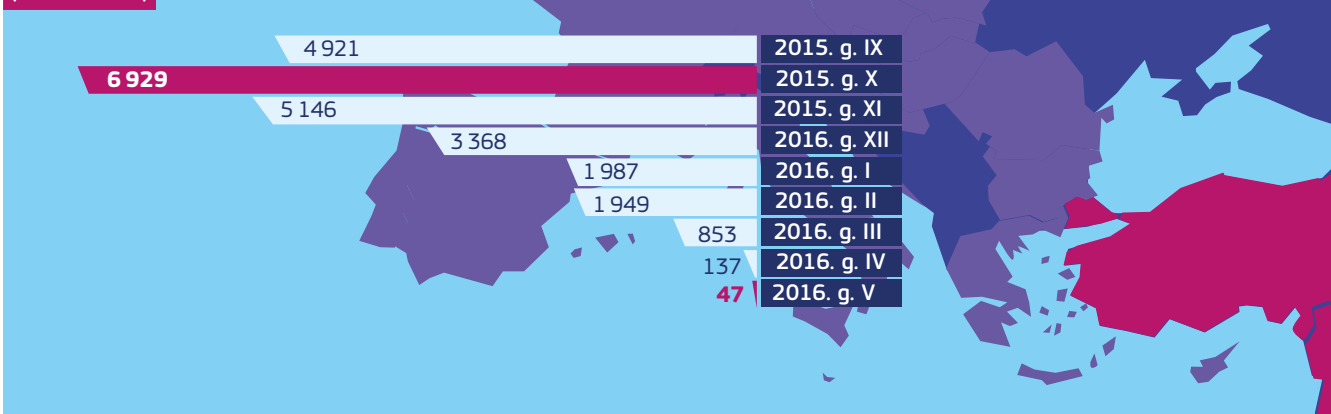
Viņu apgāde ar ēdienu, ūdeni un pajumti nozīmē milzu slodzi dažu ES dalībvalstu resursiem. Tas īpaši attiecas

uz Grieķiju un Itāliju, kur liels vairums bēgļu un migrantu ierodas vispirms. Daudzi no šiem ļaudīm vēlas beigās nonākt citās ES valstīs, kā Vācijā vai Zviedrijā. Tas ir radījis problēmas arī tajās dalībvalstīs, kurām migranti dodas cauri, lai nokļūtu galamērķī, piemēram, Horvātijā, Ungārijā, Austrijā un Slovēnijā.

Lielā daļā ES — **Šengenas** zonā — cilvēks var brīvi pārvietoties iekšējās robežkontroles netraucēts, taču bēgļu plūsma ir likusi vienai otrai dalībvalstij atjaunot robežkontroli uz robežām ar citām ES valstīm. Migrantu ierašanās dažās dalībvalstīs ietekmē vairāk nekā citas, bet arī patvēruma pieteikumu skaits pa dalībvalstīm nesadalās vienmērīgi. 2015. gadā 75 % visu patvēruma pieteikumu tika reģistrēti piecās dalībvalstīs (Vācijā, Itālijā, Ungārijā, Austrijā un Zviedrijā).

Nesen ES panāca **vienošanos ar Turciju**, lai apturētu nekontrolētu migrantu plūsmu vienā no galvenajiem migrācijas ceļiem Egejas jūrā. Vienošanās paredz arī likumīgu iekļūšanu Eiropā bēgļiem. No Turcijas ierodošos bēgļu un migrantu skaits tādējādi ir ievērojami sarucis. No aptuveni 7000 dienā 2015. gada oktobrī vidējais ierodošos skaits līdz 2016. gada maija beigām bija noplacis līdz 47 dienā.

Migranti un bēgļi, kas pārbraukuši pāri jūrai no Turcijas uz Grieķiju (skaits dienā)

Avots: Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts.

KO DARA ES?

➔ Sniedz humāno palīdzību un atbalstu attīstībai

Pavisam 2015. un 2016. gadā ES bēgļu krīzes risināšanai no ES budžeta ir atvēlējusi vairāk nekā 10 miljardus eiro. Daudziem, kuri ierodas Eiropas Savienībā, trūkst paša parastākā — tīra ūdens, pārtikas un jumta virs galvas. ES finansē projektus, kam jāapmierina neatliekamākās vajadzības 50 tūkstošiem bēgļu un migrantu, kuri kopš 2016. gada maija uzņemti Grieķijā.

ES sniedz **humāno palīdzību** migrantiem un bēgļiem valstīs, kas ir ārpus ES, piemēram, Turcijā, Libānā, Jordānijā un Irākā. Turcija ir uzņēmusi lauvas tiesu bēgļu — ap 3 miljoniem, no tiem 2,5 miljoni ir sīrieši. Bēgļu atbalstīšanai Turcijā ES un tās dalībvalstis nodrošina 6 miljardus eiro, izmantojot īpašu mehānismu 2016.–2018. gada laikposmam.

➔ Glābj cilvēku dzīvību uz jūras un sargā ES robežas

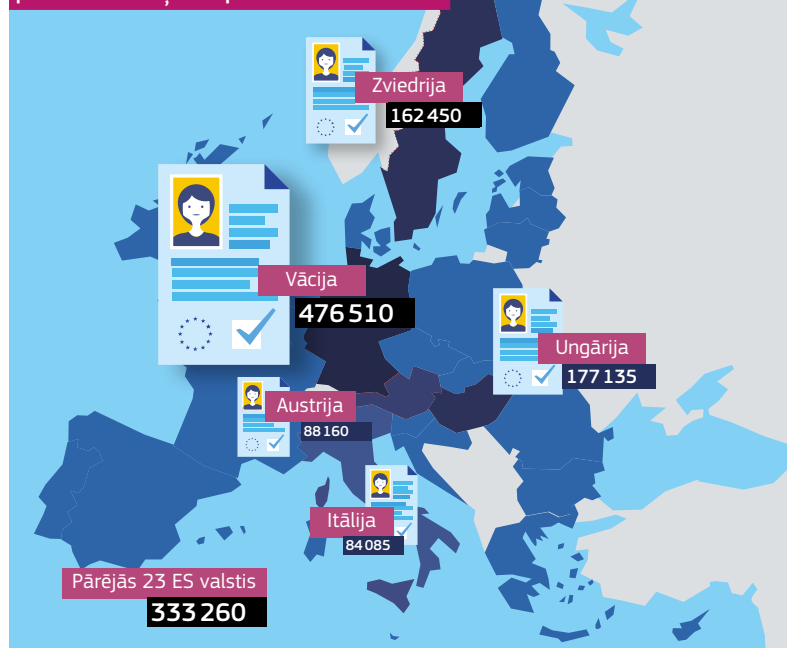
ES ir uzlabojusi savu spēju veikt meklēšanas un glābšanas operācijas Vidusjūras reģionā un cīnīties ar noziedzīgiem tīkliem. Pieejamo resursu trīskāršojums 2015. gadā palīdzējis izglābt dzīvību vairāk nekā ceturtdaļmiljonam cilvēku.

2016. gada jūnijā ES dalībvalstis vienojās izveidot jaunu **Eiropas Robežu un krasta apsardzi**, lai pastiprinātu ES ārējo robežu pārvaldību un drošību.

Eiropols ir atvēris **Eiropas Migrantu kontrabandas apkarošanas centru**, kas palīdz ES dalībvalstīm likvidēt noziedznieku tīklus, kuri iesaistās organizētā migrantu kontrabandā.

2015. gadā trīs ceturtdaļas patvēruma pieteikumu saņēma piecas ES dalībvalstis

Avots: Eurostat.

➔ Pārcelšana, pārmitināšana un atpakaļsūtīšana

Pēc Eiropas Komisijas priekšlikuma dalībvalstis ir panākušas pirmo vienošanos — līdz 2017. gada septembrim 160 000 patvēruma meklētāju no Grieķijas un Itālijas pārvietot uz citām ES valstīm. Tomēr līdz 2016. gada jūlijam ir pārcelti tikai 3000 patvēruma meklētāju. Valstu valdībām jāpaātrina šās shēmas darbība, lai palīdzētu tiem, kam vajadzīga aizsardzība.

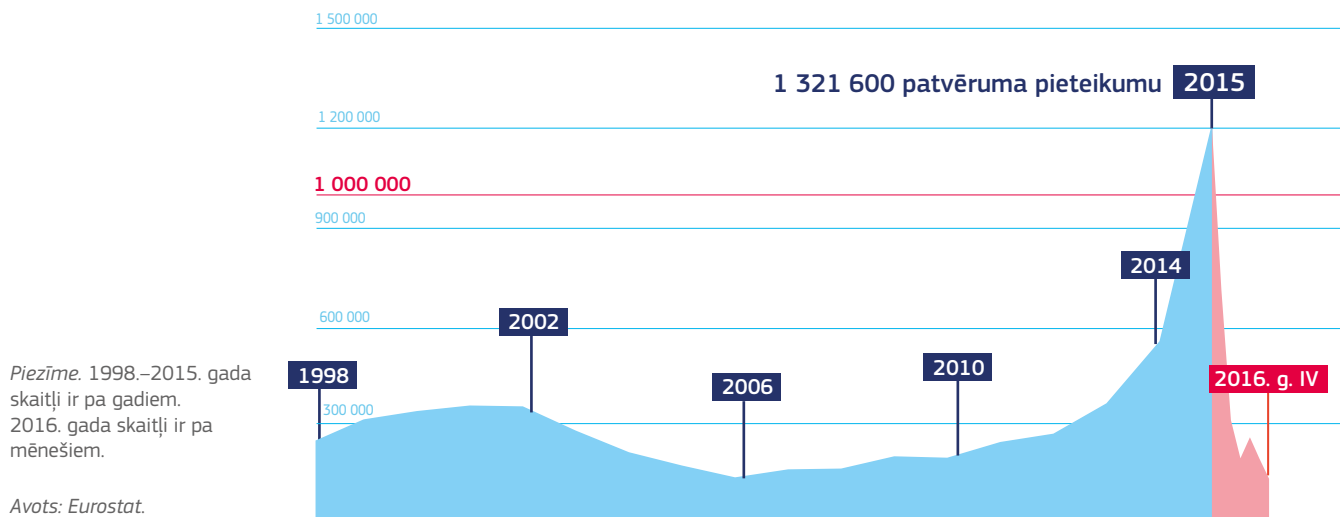
ES vēlas arī izveidot drošus, likumīgus līdzekļus patvēruma meklētāju iekļūšanai ES, lai tiem nav jāriskē ar dzīvību un mūža ietaupījumiem, vērsoties pie kontrabandistiem un cilvēku tirgotājiem. ES dalībvalstis ir vienojušās par **brīvprātīgas pārmitināšanas programmu**, kurā paredzēts no trešām valstīm uz ES dalībvalstīm pārcelt 22 500 personu.

ES ir palielinājusi to piederības valstī atgriezušos nelegālo migrantu skaitu, kuriem nav tiesību apmesties ES. Dalībvalstis ir vienojušās aktīvāk piemērot noteikumus par atgriešanos, un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra tām palīdzēs, koordinējot atgriešanās avioreisus.

➔ Vienošanās ar Turciju

2016. gada martā ES un Turcija **vienojās**, ka nelegālos migrantus un patvēruma meklētājus, kas ierodas Grieķijas salās no Turcijas, varēs sūtīt atpakaļ uz Turciju. Par katru sīrieti, kurš pēc nelikumīgas robežšķērsošanas no Grieķijas salām atgriezīsies Turcijā, ES ielaidīs no Turcijas vienu sīrieti, kurš nav mēģinājis mērot šo ceļu nelegāli. Ir sākušies atpakaļsūtāmo pārvadājumi no Grieķijas salām uz Turciju — līdztekus tiešiem pārmitināmo reisiem no Turcijas uz ES dalībvalstīm.

Pirmreizējo patvēruma pieteikumu skaita izmaiņas ES

➔ Nekontrolētas nelikumīgās migrācijas apturēšana

ES ir ierīkojusi uzņemšanas centrus Grieķijā un Itālijā, lai palīdzētu to varas iestādēm tikt galā ar migrācijas plūsmām. Tā ir arī sūtījusi ekspertus palīgā pierakstīt ierodošos cilvēkus un koordinēt dažāda veida migranta atgriešanos izcelsmes valstī.

ES arī veidos **partnerattiecības** ar valstīm, no kurām nāk bēgļi un migranti, lai glābtu cilvēkus no nāves, paplašinātu viņu atgriešanos, dotu migrantiem un bēgļiem iespēju apmesties dzimtajās zemēs tuvumā un — ilgākā laikā — šais valstīs sekmētu norises, kas likvidētu nelikumīgās migrācijas cēloņus. ES likusi priekšā līdz 2021. gadam vēltīt šai programmai 8 miljardus eiro.

➔ ES patvēruma noteikumu reforma

Lai gan 1999. gadā ES sāka veidot **kopīgu patvēruma politiku**, noteikumi nav domāti milzīgam skaitu cilvēku, kas sarodas īsā laika sprīdī. Galdā jau ir **jauni Komisijas priekšlikumi** pārskatīt līdzšinējos tiesību aktus atbilstoši pašreizējām un turpmākām vajadzībām. Pamatprincips nemainīsies: uz patvērumu jāpiesakās pirmajā ES valstī, kurā iekļūst, — ja vien nav tuvinieku citur; tomēr, ja patvēruma meklētāji kādu dalībvalsti pārpilda, Eiropas Savienībā jābūt solidaritātei un taisnīgai pienākumu sadalei.

➔ **Interaktīva publikācijas versija ar saitēm uz tiešsaistes saturu ir pieejama formātos PDF un HTML:**
publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/refugee-crisis/lv

Jums ir jautājumi par Eiropas Savienību?
 Atbildēs dienests "Europe Direct":
 00 800 6 7 8 9 10 11;
<http://europedirect.europa.eu>

■ Publikāciju birojs

No Eiropas Komisijas sērijas **ES UN...**

© Eiropas Savienība, 2016. gads

Visi fotoattēli: © Eiropas Savienība (ja nav norādīts citādi)

Atkalkināšana atļauta, ja tiek norādīts avots. Eiropas Komisijas dokumentu atkārtotas izmantošanas kārtība noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz kuriem neattiecas ES autoritātes, atļauja jāiegūst tieši no autoritāšu īpašniekiem.

Print	ISBN 978-92-79-60563-5	doi:10.2775/746070	NA-04-16-628-LV-D
PDF	ISBN 978-92-79-60574-1	doi:10.2775/253873	NA-04-16-628-LV-N
HTML	ISBN 978-92-79-60583-3	doi:10.2775/524784	NA-04-16-628-LV-Q